

**รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา
ในวาระครบรอบ 3 ปีของการประกาศใช้
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**

หมวด 3 ระบบการศึกษา

**สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ**

พฤศจิกายน 2545

371.26	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ส 691 ร	รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 3 ระบบการศึกษา. กรุงเทพฯ : สกศ. 2545.
	54 หน้า.
	ISBN
	1. การปฏิรูปการศึกษา – การประเมินผล 2. ชื่อเรื่อง

**รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 3 ระบบการศึกษา**

สิ่งพิมพ์สกศ.	อันดับที่ 16/2546
พิมพ์ครั้งที่ 1	พฤศจิกายน 2545
จำนวน	200 เล่ม
จัดพิมพ์เผยแพร่	สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ถนนสุขโขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 Web Site : http://www.onec.go.th

พิมพ์ที่

คำนำ

จุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษานั้น เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรม แต่หัวใจหลักของการปฏิรูปการศึกษาอยู่ที่การปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่ง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร) ได้อธิบายความหมายไว้ได้อย่างชัดเจนว่า การปฏิรูปการเรียนรู้ คือ **การปลดปล่อยพลังสมองของผู้เรียน**

นับตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน ได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้ในหลายเรื่อง ทั้งการดำเนินการด้านกฎหมาย การจัดทำนโยบาย แผน และการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการปฏิรูปการศึกษารั้งนี้เป็นการปฏิรูปทั้งระบบครบกระบวนการ จำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา ในวาระที่ครบรอบ 3 ปีของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะให้ผู้รับผิดชอบทั้งในระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติ และประชาชนทั่วไปได้ทราบสถานการณ์และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และเป็นการกระตุ้นให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาก้าวหน้าต่อไป

ในการนี้ ได้มีการจัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา ในภาพรวม 1 ฉบับ และรายงานจำแนกตามรายหมวดอีก 8 ฉบับ ตั้งแต่หมวด 2 ถึงหมวด 9 ซึ่งมีรายละเอียดเพิ่มเติมจากรายงานภาพรวม โดยรายงานฉบับนี้เป็นรายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 **หมวด 3 ระบบการศึกษา**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิรูปการเรียนรู้ อันจะนำไปสู่การพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศไทยในสังคมโลกต่อไป

สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

พฤศจิกายน 2545

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษาในหมวด 3 ระบบการศึกษา เป็นการนำเสนอผลการดำเนินงานของหน่วยงานการศึกษาต่างๆ ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ทั้งนี้ การดำเนินงานในหมวด 3 จะครอบคลุมสาระบัญญัติตั้งแต่มาตรา 15 ถึงมาตรา 21 ซึ่งได้กำหนดเป็นประเด็นเพื่อการติดตามประเมินผลไว้ 3 ประเด็น คือ 1) การปฏิรูประบบการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยประเด็นรอง 3 ประเด็น คือ การขยายการศึกษาภาคบังคับ การปฏิรูประบบอุดมศึกษา และการปฏิรูประบบอาชีวศึกษา 2) การส่งเสริมการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย ประกอบด้วย 2 ประเด็นรอง คือ การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย และการจัดการศึกษาเฉพาะทาง และ 3) การเทียบโอนผลการศึกษา โดยนำเสนอรายงานเป็น 3 ด้านคือ การดำเนินงานด้านกฎหมาย การกำหนดนโยบายและแผน และการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนการวิเคราะห์ความก้าวหน้า รวมทั้ง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การปฏิรูประบบการศึกษา

จากการติดตามประเมินผลในภาพรวมของการปฏิรูประบบการศึกษา พบว่ามีความก้าวหน้ามากในประเด็นการขยายการศึกษาภาคบังคับ กล่าวคือ ได้มีการจัดทำร่างพ.ร.บ.การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. เสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนต่างๆ มาจนถึงขั้นการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว อย่างไรก็ตาม พ.ร.บ.ดังกล่าวจะต้องประกาศใช้ให้ทันภายในวันที่ 11 ตุลาคม 2545 ส่วนการจัดทำกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุเพื่อเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ ได้ประกาศใช้แล้วเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2545

สำหรับการปฏิรูประบบอุดมศึกษา ที่จะต้องมีการแบ่งระดับและประเภทของสถาบันอุดมศึกษาให้ชัดเจนนั้น โดยภาพรวมมีความก้าวหน้าปานกลาง โดยมีการร่างพระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ แล้ว 5 ฉบับ คือ ร่างพ.ร.บ.สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. ร่างพ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ร่างพ.ร.บ.สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ร่างพ.ร.บ.สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน พ.ศ. และร่างพ.ร.บ. สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ซึ่งพ.ร.บ.แต่ละฉบับได้กำหนดภารกิจการจัด

การศึกษาของแต่ละสถาบันให้สอดคล้องกับระดับและประเภทของการอุดมศึกษา ทั้งนี้ พ.ร.บ.ของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ดังกล่าวยังคงอยู่ในกระบวนการพิจารณาทางกฎหมาย ส่วนการกำหนดนโยบายและแผนได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำนโยบายหลายเรื่อง โดยเฉพาะการวิจัยเพื่อกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งได้เสนอกรอบแนวทางการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสม และจะได้นำไปสู่การจัดทำแผนแม่บทต่อไป ในด้านการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ ได้มีการเตรียมดำเนินโครงการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้หลักการอิสลาม

ส่วนการปฏิรูประบบอาชีวศึกษา มีความก้าวหน้าปานกลาง โดยในด้านการจัดทำกฎหมาย ได้มีการร่างพ.ร.บ.อาชีวศึกษา พ.ศ. แล้ว ซึ่งได้ผ่านคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 และกำลังเตรียมนำเสนอคณะรัฐมนตรีสำหรับการกำหนดนโยบายและแผนได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทั้งของไทยและต่างประเทศ 12 ประเทศ และดำเนินการวิจัยเพื่อประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. รวมทั้งการดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนานโยบายอาชีวศึกษา (พ.ศ. 2545-2549) เพื่อพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ โดยความร่วมมือกับประเทศต่างๆ 3 ประเทศ

ในด้านการนำนโยบายและแผนการปฏิรูประบบอาชีวศึกษาไปสู่การปฏิบัติ ได้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับบทบัญญัติของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ และร่างพ.ร.บ.การอาชีวศึกษา พ.ศ. อาทิ การดำเนินโครงการความร่วมมือกับสถานประกอบการ โดยเฉพาะกรมอาชีวศึกษา ได้ดำเนิน โครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการกว่า 3,000 แห่ง และการดำเนินงานโครงการวิทยาลัยชุมชน ที่ได้นำร่องแล้วใน 10 จังหวัด และเริ่มรับนักศึกษาในปีการศึกษา 2545 แล้ว รวมทั้งการดำเนินโครงการนำร่องกับต่างประเทศเพื่อจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพ

2) การส่งเสริมการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีลักษณะ หลากหลาย

ในประเด็นแรกคือ การส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย พบว่า มีความก้าวหน้าน้อยในการดำเนินงานด้านกฎหมาย โดยร่างกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานประกอบการรูปแบบศูนย์การเรียน พ.ศ. และร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการ

จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว ยังไม่มีการประกาศใช้ ส่วนการกำหนดนโยบายและแผนมีความก้าวหน้ามาก เนื่องจากได้จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแผนปฏิบัติการการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) รวมทั้งนโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) แล้ว

ในการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ ได้มีการดำเนินงานหลายประการ อาทิ การจัดทำมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ซึ่งหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัยได้นำไปใช้ในการดำเนินงานแล้ว และในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า มีการดำเนินงานอย่างกว้างขวางทั้งหน่วยงานของรัฐ และเอกชน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถตอบสนองกลุ่มเป้าหมายได้ถึงร้อยละ 95.75 จึงนับว่ามีความก้าวหน้ามาก

ประเด็นที่ 2 คือ การจัดการศึกษาเฉพาะทาง ซึ่งมีความก้าวหน้ามากในการจัดทำกฎหมาย โดยขณะนี้ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเฉพาะทาง ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ส่วนในการปฏิบัติมีความก้าวหน้าน้อย เนื่องจากหน่วยงานที่จัดการศึกษาเฉพาะทางยังอยู่ในขั้นเตรียมกำหนดแนวทางการดำเนินงานของตนให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงดังกล่าว

3) การเทียบโอนผลการศึกษา

การเทียบโอนผลการศึกษาเป็นการดำเนินงานตามมาตรา 15 ที่กำหนดให้การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และให้มีการเทียบโอนผลการเรียนได้ทุกรูปแบบ ในภาพรวมมีความก้าวหน้าในระดับปานกลาง กล่าวคือ (ร่าง) กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ (ร่าง) กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งจะต้องประกาศใช้ภายใน 20 สิงหาคม 2543 ยังไม่มีการประกาศใช้

อย่างไรก็ตาม ทบวงมหาวิทยาลัยได้ออกประกาศทบวงมหาวิทยาลัย 2 ฉบับ คือ ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ พ.ศ. 2545 และประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญา ส่วนการกำหนดนโยบายและแผน ได้มีการศึกษาวิจัย พัฒนาองค์ความรู้ เกี่ยวกับการเทียบโอน

ผลการศึกษาคั้งของไทยและต่างประเทศ และได้้นำแนวคิดที่ได้มาจัดทำกรอบแนวคิด การเทียบโอนผลการศึกษา สำหรับการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ นั้น โดยที่ กฎกระทรวงเกี่ยวกับการเทียบโอนทั้ง 2 ฉบับยังไม่ได้ประกาศใช้ จึงดำเนินการเทียบ โอนโดยยึดกฎระเบียบเดิม

จากการติดตามผลการดำเนินงาน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการ ดำเนินงานปฏิรูประบบการศึกษา คือความล่าช้าในกระบวนการพิจารณากฎระเบียบ ต่างๆ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือและเร่งผลักดันให้มีการประกาศใช้ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว เพื่อให้ทันตามกำหนดเวลาและเพื่อให้การ ปฏิรูประบบการศึกษาสามารถตอบสนองหลักการและเจตนารมณ์ของพ.ร.บ.การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ต่อไป

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
บทสรุปผู้บริหาร	(1)
บทที่ 1	บทนำ
บทที่ 2	วิธีดำเนินการ
บทที่ 3	ความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษา
บทที่ 4	สรุป ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ
บรรณานุกรม	49
รายชื่อคณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงาน	
ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 3 ระบบการศึกษา	51
รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมพิจารณาร่างรายงานสรุปผลการติดตาม	
การดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา หมวด 3 ระบบการศึกษา	52
คณะผู้ดำเนินการจัดทำรายงาน	54

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 3 ว่าด้วยระบบการศึกษา ได้บัญญัติให้การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้มีการเทียบโอนผลการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบ ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่จะให้เป็นการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิตสำหรับประชาชน นอกจากนี้ ยังมีบทบัญญัติเกี่ยวกับแนวทาง และรูปแบบการจัดการศึกษาทุกระดับและประเภท นับตั้งแต่การจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาภาคบังคับ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดการอาชีวศึกษา รวมทั้งการศึกษาเฉพาะทาง

ขณะนี้ การดำเนินงานตามกรอบของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ดำเนินมาครบรอบ 3 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานนโยบายและแผนการศึกษา ซึ่งได้ดำเนินการติดตามประเมินผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฯ มาโดยตลอด จึงเห็นสมควรให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามหมวด 3 ว่าด้วยระบบการศึกษา ในมาตรา 15 ถึง มาตรา 21

1.2 วัตถุประสงค์

การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 3 ว่าด้วยระบบการศึกษา มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อรายงานสถานภาพปัจจุบันและผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 3 ว่าด้วยระบบการศึกษา ในช่วง 3 ปีหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

2. เพื่อนำผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค มาเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษา

3. เพื่อสร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายการติดตามประเมินผล

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การติดตามประเมินผลการปฏิรูประบบการศึกษา มีขอบเขตการดำเนินงาน ดังนี้

1. การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามหมวด 3 ว่าด้วยระบบการศึกษาในประเด็นต่างๆ 3 ประเด็น คือ

1.1 การปฏิรูประบบการศึกษา

- การขยายการศึกษาภาคบังคับ
- การปฏิรูประบบอุดมศึกษา
- การปฏิรูประบบอาชีวศึกษา

1.2 การส่งเสริมการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย

- การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย
- การจัดการศึกษาเฉพาะทาง

1.3 การเทียบโอนผลการศึกษา

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องจนถึงเดือน กันยายน 2545

3. วิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นผลการดำเนินงานที่ได้จากการติดตามและรวบรวมข้อมูลเปรียบเทียบกับสาระบัญญัติของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4. นำเสนอรายงานการติดตามประเมินผลเฉพาะหมวด 3 ระบบการศึกษา โดยครอบคลุมประเด็นต่างๆ 3 ประเด็นตามที่กำหนด

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทุกส่วนของสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อมูล และผลการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 3 รวมทั้งการประเมินความก้าวหน้าการดำเนินงานและปัญหา อุปสรรค

2. ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการ เพื่อผลักดันการปฏิรูประบบการศึกษาตามหมวด 3 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3. หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนการดำเนินงานปฏิรูประบบการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอุดมศึกษา การอาชีวศึกษา และการศึกษาเฉพาะทาง รวมทั้งการเทียบโอนผลการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย

4. เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 2

วิธีดำเนินการ

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินงานติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาจะเน้นการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล และให้ความเห็นในกระบวนการติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดการยอมรับผลการประเมินและนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

1) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพการดำเนินงานในหมวด 3 ระบบการศึกษา ดำเนินการโดยแต่งตั้งคณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 3 ว่าด้วยระบบการศึกษา

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งมีระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม 2544 ถึงเดือนกันยายน 2545 โดยมีกรอบการเก็บรวบรวมข้อมูลตามสาระสำคัญของหมวด 3 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ครอบคลุมมาตรา 15-21 ตามประเด็นที่กำหนด 3 ประเด็น คือ การปฏิรูประบบการศึกษา การส่งเสริมการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย และการเทียบโอนผลการศึกษา โดยแต่ละประเด็นจะจำแนกข้อมูลเป็น 3 ด้าน คือ การดำเนินงานด้านกฎหมาย การกำหนดนโยบายและแผน และการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

2.2 การวิเคราะห์และประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามหมวด 3 ระบบการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการวิเคราะห์และประเมินผล ดังนี้

1) เกณฑ์การประเมินและดัชนีชี้วัดความสำเร็จ วิเคราะห์ความก้าวหน้าของการดำเนินงาน โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์และดัชนีชี้วัดความสำเร็จไว้ 4 ด้าน ดังนี้

- *กระบวนการ/ขั้นตอน* (Stage of development) โดยแบ่งการดำเนินงานเป็นลักษณะงาน 3 ลักษณะ คือ การดำเนินงานด้านกฎหมาย การกำหนดนโยบายและแผน และการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

- *ระยะเวลา* (Timeframe) ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หากในกรณีที่ไม่ได้กำหนดช่วงเวลาที่ต้องดำเนินการไว้แน่ชัดให้วิเคราะห์จากระยะเวลาที่แผนของแต่ละหน่วยงานกำหนดขึ้น

- *ผลผลิต* (Output) *เชิงปริมาณ* (Quantity) และ*เชิงคุณภาพ* (Quality) โดยนำผลผลิตที่ดำเนินการได้เปรียบเทียบกับเป้าหมายของแผน หรือเปรียบเทียบกับประชากรทั้งหมดแล้วแต่กรณี

- *ความสอดคล้อง* (Relevance) โดยวิเคราะห์เนื้อหาการปฏิรูปการศึกษา กับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติฯ

จากนั้น ได้กำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จในแต่ละประเด็น โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ 1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย 2) การกำหนดนโยบายและแผน และ 3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ประเด็นหลักที่ 1 การปฏิรูประบบการศึกษา

(1) การขยายการศึกษาภาคบังคับ

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

- มีการประกาศใช้ พ.ร.บ.การศึกษาภาคบังคับ ภายในวันที่ 11 ตุลาคม 2545 เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี อย่างทั่วถึง

- มีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุ เพื่อเข้ารับการศึกษภาคบังคับสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

(2) การปฏิรูประบบอุดมศึกษา

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

- มีการประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 19

2) การกำหนดนโยบายและแผน

- มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิรูประบบอุดมศึกษา

3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

- มีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา สอดคล้องกับ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ พ.ร.บ. ของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง

(3) การปฏิรูประบบอาชีวศึกษา

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

- มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 20 ภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2545

2) การกำหนดนโยบายและแผน

- มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายอาชีวศึกษา

3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

- มีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน และสถานประกอบการ และการดำเนินงานอื่นๆ ที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 20 ที่บัญญัติให้การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

- มีระบบคุณวุฒิวิชาชีพ

ประเด็นหลักที่ 2 การส่งเสริมการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มี ลักษณะหลากหลาย

(1) การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถาน ศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

- มีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

2) การกำหนดนโยบายและแผน

- มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย

3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

- มีการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถาน
ศึกษาลักษณะต่างๆ

(2) การจัดการศึกษาเฉพาะทาง

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

- มีกฎกระทรวงว่าด้วยการศึกษาเฉพาะทางที่สอดคล้องกับ
นโยบาย และแผนการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ รวมทั้งมีระบบ
ประกันคุณภาพ

2) การกำหนดนโยบายและแผน

- มีนโยบายและแผนการจัดการอุดมศึกษาเฉพาะทาง
ระดับชาติ

- หน่วยงานที่จัดการศึกษาเฉพาะทางมีนโยบายและแผน
การดำเนินงานการจัดการศึกษาเฉพาะทางที่ชัดเจน เป็นไปตามความต้องการและ
ความชำนาญของตน และสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยการศึกษาเฉพาะทางฯ

3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

- หน่วยงานที่จัดการศึกษาเฉพาะทางดำเนินการจัดการศึกษาเฉพาะทางตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเฉพาะทาง และเป็นไปตามนโยบายและแผนการดำเนินงานของแต่ละสถาบัน

ประเด็นหลักที่ 3 การเทียบโอนผลการศึกษา

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

ระบบการเทียบโอนผลการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาตินี้ มีความแตกต่างจากการเทียบโอนในระบบเดิม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ แต่การเทียบโอนผลการเรียนรู้ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ และจากประสบการณ์การทำงานนี้ ยังเป็นเรื่องใหม่และยังไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน นอกจากนี้ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติยังกำหนดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน มีสิทธิในการจัดการศึกษา จึงต้องมีเกณฑ์มาตรฐานกลางในการเทียบโอนและจัดระบบการประเมินเพื่อเทียบโอนผลการศึกษาใหม่ โดยยึดมาตรฐานการศึกษาเป็นหลักและมีเกณฑ์การเทียบโอนที่หลากหลาย ยืดหยุ่น และปฏิบัติได้ รวมทั้งมีระบบการกำกับ ควบคุม และติดตาม ดังนั้น จึงต้องมีกฎ/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- มีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2543 ตามมาตรา 16 วรรค 2 ของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

- มีการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2543 ตามมาตรา 16 วรรค 4 ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

- มีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินเทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา หลังประกาศใช้กฎกระทรวงฯ แล้ว

- มีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา หลังประกาศใช้กฎกระทรวงฯ แล้ว

- มีการประกาศใช้ข้อแนะนำเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญา

- มีการประกาศใช้หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ

2) การกำหนดนโยบายและแผน

- มีการวิจัย พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการศึกษา

- มีแผนงาน/โครงการเพื่อดำเนินการให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการฝึกอาชีพและประสบการณ์

3) การนำนโยบายหรือแผนไปสู่การปฏิบัติ

- หน่วยงาน/สถานศึกษาจัดให้มีการเทียบโอนผลการศึกษาทั้งในระหว่างรูปแบบเดียวกัน และต่างรูปแบบ

2) ระดับความก้าวหน้า

เมื่อรวบรวมผลการดำเนินงานในแต่ละประเด็นหลักและประเด็นรองแล้ว จึงนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับดัชนีชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้ในแต่ละด้านแต่ละประเด็น และระบุว่ามีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด โดยแบ่งความก้าวหน้าเป็น 4 ระดับ คือ

- ระดับ (1) ไม่ก้าวหน้า
- ระดับ (2) ก้าวหน้าน้อย
- ระดับ (3) ก้าวหน้าปานกลาง
- ระดับ (4) ก้าวหน้ามาก

2.3 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

เพื่อให้การติดตามประเมินผลและการจัดทำรายงานมีความครบถ้วน สมบูรณ์ และถูกต้อง ได้ดำเนินการจัดประชุมโต๊ะกลมโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้อง (15-18 คน) มาร่วมพิจารณาร่างรายงานสรุปผลการติดตามการดำเนินงานปฏิบัติการ

ศึกษา หมวด 3 ระบบการศึกษา ในภาพรวม โดยพิจารณาความถูกต้องของข้อมูล และให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่อผลการวิเคราะห์ ตลอดจนการประเมินระดับความก้าวหน้าของกิจกรรมต่างๆ ทั้งในด้านกฎระเบียบ ด้านนโยบายและแผน และการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูประบบการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไป

บทที่ 3

ความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษา

การติดตามความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษาในหมวด 3 ว่าด้วยระบบการศึกษา เป็นการติดตามการดำเนินงานในภาพรวม ทั้งระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ และนำเสนอผลการดำเนินงานใน 3 ด้านคือ การดำเนินงานด้านกฎหมาย การกำหนดนโยบายและแผน และการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งได้จัดทำสรุปผลการวิเคราะห์ความก้าวหน้า ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะไว้ในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นหลักที่ 1 การปฏิรูประบบการศึกษา (ม.16, ม.17, ม.19 และ ม.20)

1) สิ่งที่ต้องดำเนินการ

(1) การขยายการศึกษาภาคบังคับ (ม. 17)

ตามบทเฉพาะกาลของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ว่า จะต้องขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี ให้สอดคล้องกับมาตรา 17 ภายใน 5 ปีนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีผลบังคับใช้ กล่าวคือ จะต้องประกาศใช้ร่าง พ.ร.บ.การศึกษาภาคบังคับ ภายในวันที่ 11 ตุลาคม 2545 เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยมีโอกาสได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นเวลา 9 ปี การศึกษาภาคบังคับที่บัญญัติไว้ในมาตรา 17 นี้ มีการบังคับใน 2 ลักษณะคือ การบังคับด้วยอายุ คือ ให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ 16 ซึ่งจะต้องจัดทำกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุเพื่อเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ นอกจากนี้ ยังบังคับด้วยระดับการศึกษา คือ ต้องสอบได้ชั้นปีที่ 9 ของการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานตามมาตรา 16

(1.1) ผลการดำเนินงาน

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำร่าง พ.ร.บ. การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. โดยขณะนี้สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ทั้งนี้ร่างพ.ร.บ.

ฉบับนี้มีความชัดเจนในเรื่องการศึกษาภาคบังคับว่า หมายถึง การศึกษาชั้นปีที่หนึ่งถึงชั้นปีที่เก้าของการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้เข้ารับการศึกษภาคบังคับจะต้องมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดจนถึงย่างเข้าปีที่ 16 เว้นแต่เด็กที่สอบได้ชั้นปีที่ 9 ของการศึกษภาคบังคับแล้ว ส่วนกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุเพื่อเข้ารับการศึกษภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ได้ประกาศใช้แล้วเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2545

(1.2) การวิเคราะห์ความก้าวหน้า

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

โดยที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ. การศึกษภาคบังคับ ภายในวันที่ 11 ตุลาคม 2545 และขณะนี้ร่าง พ.ร.บ. ดังกล่าว สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบในหลักการแล้ว ส่วนการจัดทำกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุเพื่อเข้ารับการศึกษภาคบังคับ พ.ศ. 2545 เนื่องจากได้ประกาศใช้แล้วเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2545 จึงถือว่ามีความก้าวหน้ามาก

(2) การปฏิรูประบบอุดมศึกษา (ม. 16 และ ม.19)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 16 บัญญัติให้การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยให้การศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา ซึ่งเป็นกำลังคนระดับกลาง และระดับปริญญา ได้แก่ ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก นอกจากนี้ ในมาตรา 19 ได้กำหนดให้การศึกษาระดับอุดมศึกษา สามารถจัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้นๆ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากบทบัญญัติดังกล่าว จึงต้องมีการดำเนินงานที่จะให้ระบบอุดมศึกษาไทย มีการแบ่งระดับและประเภทของสถาบันที่ชัดเจน ส่วนการจัดการระดับสถาบันควรให้มีความหลากหลาย ยืดหยุ่น และมีจุดเน้นที่แตกต่างกันตามความพร้อมของสถาบันและความต้องการของท้องถิ่น สำหรับกลไกที่จะช่วยในการประสานนโยบายและแผน การจัดสรรงบประมาณ การควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน รวมทั้งการติดตามประเมินผลให้มีเอกภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ได้มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ในหมวด 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา หมวด 6 ว่า

ด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา และหมวด 8 ว่าด้วยทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ดังนั้น ภารกิจที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้มีระบบอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มาตรา 16 และมาตรา 19 ดังกล่าวข้างต้น คือ การแบ่งระดับและการแบ่งประเภทสถาบันอุดมศึกษาให้ชัดเจน โดยปรับปรุงหรือตรากฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2.1) ผลการดำเนินงาน

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะต้องสังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษาตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เมื่อเข้าสู่การบริหารตามโครงสร้างใหม่ นับแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2545 เป็นต้นไป ได้จัดทำร่างกฎหมาย เพื่อให้มีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสอดคล้องกับระดับและประเภทของการอุดมศึกษา รวมทั้งประเภทของสถานศึกษา ได้แก่ ร่าง พ.ร.บ.สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการขอชะลอเรื่องไว้ก่อนเพื่อพิจารณาทบทวนเกี่ยวกับสังกัดของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ส่วนร่าง พ.ร.บ.มหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ร่าง พ.ร.บ.สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. และร่าง พ.ร.บ.สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน พ.ศ. อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา

ในส่วนของทบวงมหาวิทยาลัยนั้น มหาวิทยาลัยในสังกัดแต่ละแห่งมีพ.ร.บ.เฉพาะของตนอยู่แล้วและได้ดำเนินงานตามภารกิจที่กำหนดไว้ในพ.ร.บ.นั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ส่วนร่าง พ.ร.บ.สถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ..... อยู่ระหว่างการนำเสนอสภาผู้แทนราษฎร

2) การกำหนดนโยบายและแผน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการวิจัยและจัดทำแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย การปฏิรูประบบอุดมศึกษา การปฏิรูปโครงสร้างการบริหารอุดมศึกษา และการปฏิรูปการบริหารและจัดการสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งได้มีการนำไปสู่กระบวนการประชาพิจารณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รวมทั้งได้นำเสนอ

รายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและคณะกรรมการบริหารสำนักงานปฏิรูปการศึกษาแล้ว นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางการจัดการอุดมศึกษา เพื่อประกอบการกำหนดนโยบาย อาทิ รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยโทรสนเทศของประเทศไทย รวมทั้งศึกษาวิจัยกรณีศึกษาการจัดการจัดระบบบริหารการจัดการอุดมศึกษาแนวใหม่ (Innovative University) และข้อเสนอการจัดระบบย่อย (Sub-system) หรือเครือข่าย (Network) ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในรูปแบบ/ลักษณะต่างๆ

สำหรับการดำเนินงานที่สำคัญอีกประการ คือ การดำเนินโครงการวิจัยเพื่อกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษา (University Mapping) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอกรอบแนวทางการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาและแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับแนวโน้มความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษา การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาของประเทศและภูมิภาค และเอื้อต่อการกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งมีการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้จัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว และเตรียมนำเสนอคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เพื่อจัดทำแผนแม่บทกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

สกศ. ได้ดำเนินงานโครงการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้หลักการอิสลาม จังหวัดนราธิวาส โดยได้สำรวจข้อคิดเห็น และจัดทำข้อเสนอให้มีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้หลักการอิสลามขึ้นในลักษณะมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ให้มีความยืดหยุ่นและตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะชาวมุสลิมซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของจังหวัด โดยรวมสถาบันอุดมศึกษาที่มีอยู่ในจังหวัดเข้าด้วยกันและพัฒนาขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย

(2.2) การวิเคราะห์ความก้าวหน้า

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

การจัดทำกฎ/ระเบียบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ได้มีการดำเนินงานบ้างแล้ว โดยขณะนี้ได้มีการจัดทำร่างกฎหมายจำนวน 5 ฉบับ ซึ่งอยู่ในระหว่างกระบวนการพิจารณาทางกฎหมาย จึงนับว่ามีความก้าวหน้าปานกลาง

2) การกำหนดนโยบายและแผน

การแบ่งระดับและการแบ่งประเภทสถาบันอุดมศึกษา ได้มีการจัดทำข้อเสนอแนวทางการแบ่งระดับและการแบ่งประเภทสถาบันอุดมศึกษาแล้ว ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่จะให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มี 2 ระดับ คือ ระดับปริญญา และระดับต่ำกว่าปริญญา

ส่วนการแบ่งประเภทสถาบันอุดมศึกษา ยังไม่มีข้อยุติที่แน่นอน จึงมีความก้าวหน้าน้อย

3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

การกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษา สกศ. ได้ดำเนินการศึกษาวิจัย จัดทำข้อเสนอแนวนโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา และจัดสัมมนาเสร็จเรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างการนำเสนอคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติก่อนที่จะประสานกับหน่วยปฏิบัติในการจัดทำแผนแม่บทต่อไป จึงถือว่ามีความก้าวหน้าปานกลาง นอกจากนี้ ยังได้มีการดำเนินโครงการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้หลักการอิสลาม จังหวัดนราธิวาส ที่สอดคล้องกับข้อเสนอดังกล่าว

(3) การปฏิรูประบบอาชีวศึกษา (ม.20)

เนื่องจากการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพเป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษาขั้นต่ำกว่าปริญญาตรี ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในการบริหารจัดการ จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การจัดทำกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จและประกาศใช้ภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2545 ตามที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลมาตรา 71 แห่งพ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษาที่มีอยู่ยังคงมีฐานะและอำนาจหน้าที่เดิมจนกว่าจะได้มีการจัดระบบการบริหารและการจัดการศึกษาตามบทบัญญัติของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ซึ่งต้องไม่เกิน 3 ปีนับแต่วันที่พ.ร.บ.นี้ใช้บังคับ

(3.1) ผลการดำเนินงาน

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมกันจัดทำ (ร่าง) พ.ร.บ. การอาชีวศึกษา พ.ศ. โดยมีประเด็นสำคัญในการส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนได้ถึงระดับปริญญา สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ

ของสถาบันการอาชีวศึกษา โดยคณะกรรมการสถาบันอาชีวศึกษาเป็นผู้เสนอหลักสูตร โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการร่วม 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้แทนคณะกรรมการอาชีวศึกษา ผู้แทนคณะกรรมการการอุดมศึกษา และผู้แทนภาคเอกชนและสถานประกอบการในสัดส่วนที่เท่ากัน นอกจากนี้ได้กำหนดหลักการสำคัญไว้ 3 ประการ คือ การสร้างความเป็นเอกภาพด้านนโยบายและความหลากหลายในการปฏิบัติการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา และการยกระดับคุณค่าการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้เป็นที่ยอมรับและเป็นทางเลือกที่สำคัญ โดยมุ่งเน้นการจัดระบบความร่วมมือของทุกฝ่ายซึ่งรวมถึงสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ และหน่วยงานของรัฐ/เอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการควบคุมและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการผลิตและสามารถพัฒนากำลังคนให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสอดคล้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

2) การกำหนดนโยบายและแผน

- การวิจัยและพัฒนานโยบายการอาชีวศึกษา

สกศ. จัดทำรายงานผลการศึกษาสถานภาพปัจจุบัน ปัญหา วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพของประเทศไทย โดยมีการศึกษาเปรียบเทียบการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมของต่างประเทศอีก 12 ประเทศ รายงานการวิจัยเพื่อประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. และดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนานโยบายอาชีวศึกษา (พ.ศ. 2545 – 2549) เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศไทย โดยร่วมมือกับต่างประเทศ 3 ประเทศ คือ อังกฤษ ออสเตรเลีย และฝรั่งเศส เพื่อพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ ซึ่งเป็นระบบคุณวุฒิที่จัดให้กับบุคคลตามระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานในสาขาต่างๆ และใช้เป็นเกณฑ์ในการเทียบโอนผลการเรียนและประสบการณ์การทำงานของบุคคล

3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

- ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการความร่วมมือกับสถานประกอบการหลายโครงการ ได้แก่ กรมอาชีวศึกษาดำเนินโครงการการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี มีสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการกว่า 3,000

แห่ง โครงการเตรียมกำลังคนด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ร่วมกับบริษัท เทเลคอม เอเชียคอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) โครงการพัฒนาบุคลากร สาขาวิชาช่างก่อสร้าง ร่วมกับบริษัทปูนซีเมนต์ไทยอุตสาหกรรม จำกัด โครงการพัฒนาบุคลากรประเภทวิชา คหกรรม ร่วมกับบริษัทวิน จำกัด โครงการเอกชนสัมพันธ์ในการจัดอาชีวศึกษาเกษตร เพื่อพัฒนากำลังคนสาขาพืชสวนประดับและสาขาเทคโนโลยีภูมิทัศน์ ร่วมกับสวนนงนุช โครงการนำร่อง “โรงงานแห่งการเรียนรู้” ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งทำการเปิดสอนในระดับ ปวช. สาขาวิชาช่างไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และสาขา วิชาธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งเปิดรับนักเรียนรุ่นแรกจำนวน 60 คน ฯลฯ รวมทั้งสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ได้ส่งเสริมให้โรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาร่วมมือ กับสถานประกอบการและโรงงานเพื่อให้นักเรียน/นักศึกษาฝึกงาน โดย ร่วมกับ BOI และ บริษัท HANA Semiconductor (BKK) Co., Ltd. ฝึกงานให้นักเรียน/นักศึกษาสาขาวิชา อิเล็กทรอนิกส์

นอกจากนี้ ได้ดำเนินโครงการฝึกอบรมวิชาชีพสำหรับผู้สำเร็จ การศึกษามัธยมศึกษาต้นและมัธยมปลายที่ไม่ต้องการศึกษาต่อ (9+1), (12+1) เพื่อให้ สามารถประกอบอาชีพได้ตามความถนัดและความสนใจ ทั้งการประกอบอาชีพอิสระ และการเป็นลูกจ้าง โดยได้กำหนดเป้าหมายการรับนักเรียนไว้ 12,600 คน ในปีงบประมาณ 2545

การจัดการอาชีวศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้ จัดตั้งและดำเนินโครงการวิทยาลัยชุมชน ใน 10 จังหวัดชายแดนที่ไม่มีสถาบันอุดม ศึกษา โดยการจัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยชุมชนจะมี 4 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตร อนุปริญญา หลักสูตรประกาศนียบัตร หลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตรการสอนซ่อม เสริม ทั้งนี้ มีแผนการรับนักศึกษาหลักสูตรอนุปริญญา/ประกาศนียบัตร ปีละ 100 คน/ แห่ง รับนักศึกษาหลักสูตรระยะสั้นปีละ 1,000 คน/แห่ง โดยให้สามารถเปิดสอนได้ในปี การศึกษา 2545 ขณะนี้วิทยาลัยชุมชนทั้ง 10 แห่ง สามารถรับนักศึกษาระดับ อนุปริญญาได้ รวมทั้งสิ้น 2,243 คน โดยโปรแกรมวิชาที่มีผู้สมัครเรียนมากที่สุด คือ การปกครองส่วนท้องถิ่น รองลงมาคือ คอมพิวเตอร์และคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ส่วนกลุ่ม อาชีพของผู้ที่สมัครเรียนมากที่สุด คือ ผู้นำท้องถิ่น ส่วนโครงการวิทยาลัยชุมชนเอกชน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ โดยได้คัดเลือก โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเข้าร่วมโครงการ 11 โรง เพื่อปฏิบัติการกิจของวิทยาลัย

ชุมชนอีกภารกิจหนึ่ง โดยโรงเรียนเหล่านี้กระจายอยู่ในกรุงเทพมหานคร 5 โรง และในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชลบุรี นครสวรรค์ ลำปาง นครราชสีมา และนครศรีธรรมราช จังหวัดละ 1 โรง โครงการนี้ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นการดำเนินงานเท่านั้น

นอกจากนี้ ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดทำโครงการพัฒนาสหกิจศึกษา (Co-operative Education) ในสถาบันอุดมศึกษาขึ้น โดยทบวงมหาวิทยาลัยร่วมกับสถานประกอบการต่างๆ และสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ได้ลงนามในคำประกาศเจตนารมณ์ความร่วมมือในการสนับสนุนและพัฒนาระบบสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2545

โครงการสหกิจศึกษาเป็นระบบการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานในสถานประกอบการอย่างมีระบบ ดังนั้น จึงจัดให้มีการเรียนในสถานศึกษาร่วมกับการจัดให้นักศึกษาปีที่ 3 และ 4 ไปปฏิบัติงานจริง ณ สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ และได้รับหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 3 หน่วยกิต โครงการนี้จะเพิ่มประสบการณ์ทางด้านอาชีพและการพัฒนาตนเอง ตลอดจนเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาและบัณฑิตในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต ทบวงมหาวิทยาลัยได้มีแผนการดำเนินงานโครงการเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 (เม.ย.-ก.ย. 45) เตรียมการดำเนินโครงการ โดยประมาณการงบประมาณ เป็นเงินทั้งสิ้น 1,000,000 บาท (หนึ่งล้านบาทถ้วน) ระยะที่ 2 (ต.ค. 45 – ก.ย. 46) ดำเนินโครงการในสถาบันอุดมศึกษา โดยประมาณการงบประมาณ เป็นเงินทั้งสิ้น 30,000,000 บาท (สามสิบล้านบาทถ้วน) ทั้งนี้ ได้มีการกำหนดเป้าหมายว่า ในปี 2546 จะมีนักศึกษาประมาณ 2,500 คน จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนเข้าปฏิบัติงานในสถานประกอบการและมีการพัฒนารายวิชาสหกิจศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ประมาณ 14 หลักสูตร โดยจะขยายผลให้มากขึ้นในปีต่อไป

- การจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จัดทำโครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการอาชีวศึกษา (พ.ศ. 2545-2549) เพื่อให้มีการกำหนดนโยบายและมาตรการในการกำกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาที่สนองความต้องการของสถานประกอบการ มีการจัดหลักสูตรที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการประกอบกิจการของตนเองในสาขาต่างๆ ขณะนี้ได้ดำเนินโครงการความร่วมมือกับต่างประเทศ 3 ประเทศ คือ ประเทศอังกฤษ

ออสเตรเลีย และฝรั่งเศส โดยคณะอนุกรรมการนโยบายและมาตรฐานการอาชีวศึกษา ดำเนินโครงการความร่วมมือกับต่างประเทศในการกำหนดคุณวุฒิวิชาชีพ (TVQs) โดยได้นำร่องความร่วมมือกับ 3 ประเทศในสาขาต่างๆ คือ ประเทศอังกฤษ ในสาขาค้าปลีก ประเทศออสเตรเลีย ใน 3 สาขา คือ ยานยนต์ อิเลคทรอนิกส์ พลาสติก คำปลีก และการโรงแรมและการท่องเที่ยว และประการสุดท้าย คือ ฝรั่งเศส ใน 2 สาขา คือ สาขาการบำรุงรักษาด้านอุตสาหกรรมและสาขาระบบอัตโนมัติ โดยขณะนี้โครงการนำร่องกับประเทศอังกฤษ ได้ดำเนินการเสร็จแล้วและอยู่ระหว่างจัดทำรายงานสรุปผล ส่วนอีก 2 ประเทศยังอยู่ระหว่างการนำร่อง

(3.2) การวิเคราะห์ความก้าวหน้า

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

การจัดทำร่างพ.ร.บ.การอาชีวศึกษา มีความก้าวหน้าปานกลาง โดยขณะนี้ร่างพ.ร.บ. ดังกล่าว ได้ผ่านคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2545 อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์บทบัญญัติในพ.ร.บ. การอาชีวศึกษา ดังกล่าวนี้ พบว่า มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นส่วนใหญ่

2) การกำหนดนโยบายและแผน

มีการศึกษาวิจัยสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศหลายประเทศ รวมทั้งโครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการอาชีวศึกษา (พ.ศ.2545-2549) ซึ่งอยู่ในระยะแรกของการดำเนินงานที่จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายและแผน จึงมีความก้าวหน้าในระดับปานกลาง

3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

การสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ พบว่า มีการดำเนินโครงการหลายโครงการ ได้แก่ โครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งมีสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการกว่า 3,000 แห่ง และการดำเนินงานโครงการอื่นๆ อีกหลายโครงการ จึงนับว่ามีความก้าวหน้ามาก

ส่วนการดำเนินงานโครงการวิทยาลัยชุมชน ได้มีการนำร่องและมีแผนการรับนักศึกษาในปีการศึกษา 2545 แล้ว และมีผลการดำเนินงานของโครงการนำร่องแล้ว จึงมีความก้าวหน้าปานกลาง

สำหรับการจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพ มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายและมาตรฐานการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อดำเนินโครงการความร่วมมือกับต่างประเทศ 3 ประเทศ ซึ่งขณะนี้ได้ดำเนินการนำร่องแล้ว จึงถือว่ามีความก้าวหน้าปานกลาง

2) ปัญหาอุปสรรค

การปฏิรูประบบการศึกษาตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ยังคงพบประเด็นที่เป็นปัญหา ดังต่อไปนี้

(1) ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบในหลักการแล้ว แต่ประกาศใช้ไม่ทันภายในวันที่ 11 ตุลาคม 2545 จึงยังมีความล่าช้าในกระบวนการพิจารณาทางกฎหมายอยู่

(2) การจัดทำร่างพระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ตามมาตรา 19 ยังไม่มีการประกาศใช้ จึงยังไม่มี การปรับสภาพ และภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

(3) ร่างพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. ยังไม่มีการประกาศใช้ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อ การเตรียมการเข้าสู่โครงสร้างใหม่ของกระทรวงการ ศึกษาที่จะเริ่มวันที่ 1 ตุลาคม 2545

3) ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาตามหมวด 3 ระบบการศึกษา สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มีดังนี้

(1) ควรเร่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมมือกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ให้แล้วเสร็จเพื่อให้สามารถประกาศใช้ ได้ทันตามกำหนดเวลา

(2) ควรเร่งรัดการดำเนินงานตามขั้นตอนของกฎหมายเกี่ยวกับ (ร่าง)พระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 5 ฉบับ รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบของรัฐ เพื่อเอื้อให้การอุดมศึกษามีระบบที่ชัดเจนตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ที่กำหนดให้การศึกษาในระบบมี 2 ระดับ คือ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา

(3) ควรเร่งดำเนินการเพื่อให้มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ซึ่งจะช่วยให้การปฏิรูปการอาชีวศึกษาดำเนินการได้ทันทีเมื่อเข้าสู่การบริหารตามโครงสร้างใหม่

ประเด็นหลักที่ 2 การส่งเสริมการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีลักษณะ

หลากหลาย

1) สิ่งที่ต้องดำเนินการ

(1) การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานใน

สถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย (ม.18)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 บัญญัติให้มีการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาต่างๆ ที่มีลักษณะหลากหลาย เพื่อให้มีความชัดเจนในการจัดการศึกษา โดยแบ่งตามวัยของผู้เรียนและประเภทของผู้จัด ได้แก่ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน และศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ดังกล่าว หน่วยงานระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ จึงควรดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

- 1) การส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย
- 2) การส่งเสริมให้ภาคเอกชนหรือหน่วยงานอื่นๆ จัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้

(1.1) ผลการดำเนินงาน

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

มีการจัดทำ (ร่าง) กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานประกอบการ รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ พ.ศ. ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นชอบในหลักการ โดยมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงเพื่อให้มีความชัดเจนและรัดกุมมากขึ้นในประเด็นที่สำคัญคือ รูปแบบการจัดการ

ศึกษา คุณภาพและมาตรฐาน และเงินอุดหนุน ส่วน (ร่าง) กฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะทำงานว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัวอยู่

2) การกำหนดนโยบายและแผน

กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแผนปฏิบัติการการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542 แล้ว และจะนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป ซึ่งขณะนี้ได้ข้อยุติเรื่องค่าใช้จ่ายการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว โดยเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2545 ได้มีการประกาศใช้ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2545 รวมทั้งประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการอุดหนุนเป็นเงินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับนักเรียนในโรงเรียนเอกชน และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการขออนุญาตเก็บค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15(1) และมาตรา 15(3) แห่งพ.ร.บ.โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 สำหรับภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยปฏิบัติจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย (พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก)

3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันจัดทำมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานต่างๆ 4 เรื่อง คือ มาตรฐานผู้เลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี มาตรฐานสถานรับเลี้ยงเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี มาตรฐานสถานฝึกอบรม/การจัดการฝึกอบรมผู้เลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ทั้งรัฐและเอกชน และหลักสูตรมาตรฐานแกนกลางหลักสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ซึ่งได้นำเสนอคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติแล้ว เมื่อวันที่ 11

มีนาคม 2545 และขณะนี้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่จัดการศึกษาปฐมวัย อาทิ กรมประชาสงเคราะห์ กรมอนามัย กรุงเทพมหานคร กรมการพัฒนาชุมชน และมูลนิธิต่างๆ ได้นำมาตรฐานดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินงานแล้ว

ในส่วนของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า มีการดำเนินงานทั้งภาครัฐและเอกชนจำนวน 15 หน่วยงานหลักในสังกัดต่างๆ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (ไม่รวมกรมการศาสนา) จำนวน 6 หน่วยงาน ทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 1 หน่วยงาน กระทรวงมหาดไทย จำนวน 6 หน่วยงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 1 หน่วยงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จำนวน 1 หน่วยงาน และอื่นๆ เช่น มูลนิธิ เป็นต้น โดยได้จัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กชั้นเด็กเล็ก และอนุบาล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนการจัดการศึกษาปฐมวัยจากสปช. 2,589 โรง และจัดการศึกษาโดยใช้สถานที่ของ สปช. 2,493 โรง ซึ่งในปี 2544 มีนักเรียนทั้งสิ้น 63,977 คน สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 96 แห่ง มีนักเรียน 3,626 คน

กรุงเทพมหานคร จัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา จัดในรูปแบบของอนุบาลศึกษา และศูนย์เลี้ยงดูเด็ก หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย และระดับอุดมศึกษา รวมทั้งจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ทั้งนี้การจัดการศึกษาของกทม. สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างทั่วถึงโดยเฉพาะในระดับก่อนประถมศึกษา

ส่วนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานในสังกัดก็ได้จัดทำแผนปฏิบัติการของตนเอง และอยู่ระหว่างดำเนินการตามแผน

(1.2) การวิเคราะห์ความก้าวหน้า

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

ได้มีการจัดทำร่างกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องแล้ว 2 ฉบับคือ กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานประกอบการรูปแบบศูนย์

การเรียน พ.ศ. และกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว แต่ยังไม่มีการประกาศใช้กฎหมายใดๆ จึงมีความก้าวหน้าน้อย

2) การกำหนดนโยบายและแผน

โดยกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและแผนปฏิบัติการการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542 แล้ว และจะนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป ซึ่งขณะนี้ได้ข้อยุติเรื่องค่าใช้จ่ายการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยปฏิบัติได้จัดทำนโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงนับว่ามีความก้าวหน้ามาก

3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

ได้มีการจัดทำมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย อายุต่ำกว่า 3 ปี ได้นำไปใช้ในการดำเนินงานแล้ว แต่ยังไม่มีการติดตามประเมินผลแต่อย่างใด จึงนับว่ามีความก้าวหน้าปานกลาง ส่วนการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาต่างๆ (3-5 ปี) พบว่ามีความก้าวหน้ามาก เนื่องจากหน่วยงานต่างๆ สามารถจัดการศึกษาตอบสนองกลุ่มเป้าหมายได้มาก โดยจัดได้ถึงร้อยละ 95.75

(2) การจัดการศึกษาเฉพาะทาง (ม.21)

โดยที่การจัดการศึกษาเฉพาะทาง มีหน่วยงานที่จัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของแต่ละหน่วยงานทั้งสิ้น 7 กระทรวง 2 หน่วยงาน ซึ่งพบว่าเป็นลักษณะต่างคนต่างจัด และขาดเอกภาพในการกำหนดนโยบายและมาตรฐานการศึกษาเฉพาะทาง

ดังนั้น มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 จึงกำหนดให้กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการ และความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถจัดการศึกษาเฉพาะทางสำหรับบุคลากรของหน่วยงานนั้น หรือรับบุคคลทั่วไปเพื่อผลิต

บุคลากรตามความต้องการเฉพาะด้าน ทั้งนี้ จะต้องมีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขต่างๆ ในการจัดการศึกษา

(2.1) ผลการดำเนินงาน

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ 8/2543 เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2543 ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการศึกษาเฉพาะทาง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยให้คณะอนุกรรมการมีหน้าที่ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาอุปสรรคการจัดการศึกษาเฉพาะทางของหน่วยงานต่างๆ กำหนดหลักการ แนวทาง และยกร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการศึกษาเฉพาะทาง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 รวมทั้งเสนอแนะ กำหนด หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ได้มีการจัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2544 ผลจากการสัมมนาได้นำมาปรับปรุงร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการศึกษาเฉพาะทางให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยขณะนี้คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบในหลักการของร่างกฎกระทรวงดังกล่าวแล้ว

สำหรับทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดทำ ร่างเกณฑ์การจัดตั้งและลักษณะสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง เพื่อกำหนดหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางให้ชัดเจนแตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป

2) การกำหนดนโยบายและแผน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จัดทำโครงการพัฒนานโยบายและแผนการจัดอุดมศึกษาเฉพาะทาง ส่วนหน่วยปฏิบัติมีเป้าหมายและแผนการผลิตบุคลากรตามความต้องการของตน

3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

หน่วยงานที่ได้มีการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาสถาบันการศึกษาเฉพาะทาง ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้ว คือ สถาบันพระบรมราชชนก โดยมีการระดมความคิดและกำหนดทิศทางของตนในการทำงานที่จะเป็นสถาบันอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคล จัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพตามความชำนาญและตามความต้องการของตน และโรงเรียนนายร้อย

ตำรวจได้ดำเนินการปฏิรูปการจัดการศึกษาทั้งระบบตามแนวทางของร่างกฎกระทรวงดังกล่าว

นอกจากหน่วยงานที่กล่าวถึงข้างต้นแล้ว หน่วยงานอื่นๆ ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาของการศึกษาเฉพาะทางในคณะอนุกรรมการร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการศึกษาเฉพาะทางฯ และร่วมอยู่ในคณะทำงาน รวมทั้ง ได้มีส่วนร่วมในการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเฉพาะทางอย่างสม่ำเสมอ จึงอยู่ในระหว่างการเตรียมการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของตนให้สอดคล้องกับร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเฉพาะทาง

(2.2) การวิเคราะห์ความก้าวหน้า

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

มีการจัดทำ (ร่าง) กฎกระทรวงว่าด้วยการศึกษาเฉพาะทางตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 21 เสร็จเรียบร้อยแล้ว แม้จะยังไม่ได้ประกาศใช้ แต่คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบในหลักการแล้ว นอกจากนี้ กฎกระทรวงดังกล่าว ยังมีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 21 ดังที่กล่าวข้างต้น จึงนับว่ามีความก้าวหน้ามาก

2) การกำหนดนโยบายและแผน

กฎกระทรวงว่าด้วยการศึกษาเฉพาะทางที่จัดทำแล้วเสร็จ ถือเป็นกรอบนโยบายกว้างๆ สำหรับการจัดการศึกษาเฉพาะทาง และเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ จึงถือว่ามี ความก้าวหน้าในเชิงนโยบายระดับมาก นอกจากนี้ ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดทำ (ร่าง) กฎทบวงมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางแล้ว จึงมีความก้าวหน้าในระดับปานกลาง

3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

หน่วยงานที่จัดการศึกษาเฉพาะทางส่วนใหญ่ยังอยู่ในระหว่างเตรียมการกำหนดแนวทางการดำเนินงานของตนอยู่ จึงมีความก้าวหน้าในระดับน้อย

2) ปัญหาและอุปสรรค

การส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในมาตรา 18 (3) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียน รวมทั้ง การ

จัดการศึกษาเฉพาะทาง ตามมาตรา 21 ยังไม่มีกฎหมายรองรับ ทำให้ยังไม่มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน

3) ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งผลักดันให้มีการประกาศใช้กฎหมายเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว รวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเฉพาะทาง เพื่อสนองตอบเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการให้สังคมทุกส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย

ประเด็นหลักที่ 3 การเทียบโอนผลการศึกษา (ม.15 และ ม.16)

1) สิ่งที่ต้องดำเนินการ

การเทียบโอนผลการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การเทียบระดับการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียนรู้ ซึ่งได้มีการกำหนดคานियามไว้ ดังนี้

การเทียบระดับการศึกษา หมายถึง การกำหนดความเท่าเทียมกันของมาตรฐานการศึกษาตามหลักสูตรในและต่างประเทศในแต่ละระดับทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ หรือการนำผลการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษาตามอัธยาศัยมาประเมินเพื่อให้ได้หรือสำเร็จระดับการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง

การเทียบโอนผลการเรียนรู้ หมายถึง การนำผลการเรียนรู้ซึ่งเป็นความรู้ ทักษะและประสบการณ์ของบุคคล ที่เกิดจากการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัยที่ได้สั่งสมไว้ มาประเมินเป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของหลักสูตรในแต่ละระดับการศึกษา

เพื่อให้ผู้เรียนที่มีลักษณะหลากหลายสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาที่มีรูปแบบแตกต่างกันได้ มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงบัญญัติให้การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ทั้งนี้ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกัน หรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะ เป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

นอกจากนี้ ในมาตรา 16 วรรค 2 และวรรค 4 บัญญัติให้การแบ่งระดับ และประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษา นอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยให้ ดำเนินการออกกฎกระทรวงให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้ บังคับ ตามมาตรา 72 ในบทเฉพาะกาล

ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สิ่งของรัฐจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการศึกษา ได้แก่

- 1.1 การเทียบโอนผลการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
- 1.2 การเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการฝึกอาชีพและประสบการณ์การทำงาน

(1.1) ผลการดำเนินงาน

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

กระทรวงศึกษาธิการได้ศึกษาและจัดทำกรอบแนวคิดการเทียบโอนผลการศึกษา ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อนำสาระไปจัดทำกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกรอบแนวคิดดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แล้วเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2543

ต่อมาได้จัดทำร่างกฎกระทรวง จำนวน 2 ฉบับ คือ

- ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ซึ่งมีสาระสำคัญคือ การศึกษาในระบบ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทสามัญศึกษา และมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเภทอาชีวศึกษา

- ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการแบ่งระดับของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย คณะกรรมการประเมิน และหลักเกณฑ์การประเมินเทียบระดับ

อย่างไรก็ตาม ร่างกฎกระทรวงทั้ง 2 ฉบับ ยังอยู่ระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรี

นอกจากกฎกระทรวง 2 ฉบับดังกล่าวข้างต้น จะต้องมีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการตามมาอีก 2 ฉบับ ซึ่งได้มีการดำเนินการแล้ว ดังนี้

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินเทียบระดับการศึกษาชั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา พ.ศ..... เพื่อให้การเทียบระดับการศึกษาชั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมถึงเรื่อง คุณสมบัติของผู้ขอเทียบระดับการศึกษา หลัก/วิธีการเทียบระดับ เงื่อนไขในการเทียบระดับ และผู้มีอำนาจอนุมัติ

- ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาชั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาพ.ศ..... เพื่อให้การเทียบโอนผลการเรียนระดับการศึกษาชั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมถึงเรื่อง คุณสมบัติของผู้ขอเทียบโอนผลการเรียน หลัก/วิธีการเทียบโอน เงื่อนไขในการเทียบโอน และผู้มีอำนาจอนุมัติ

นอกจากนี้ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้จัดทำกฎ/ระเบียบการเทียบโอนผลการศึกษา โดยให้มีการเทียบจากประสบการณ์อาชีพที่มีหลักฐานมาแสดง และการเทียบจากผลงานด้านอาชีพ และการประเมินเพื่อการยอมรับความรู้และประสบการณ์

สำหรับในระดับอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2545 ทบวงมหาวิทยาลัยได้ออกประกาศ 2 ฉบับ คือ ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญา ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับหลักปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนให้สถาบันต่างๆ นำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์ กระบวนการ และวิธีปฏิบัติในการเทียบรายวิชาหรือกลุ่มรายวิชา และประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ขั้นต่ำในการเทียบโอนผลการเรียน เพื่อรักษามาตรฐานการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน ทั้งนี้ แต่ละสถาบันอาจกำหนดหลักเกณฑ์เพิ่มเติมได้

2) การกำหนดนโยบายและแผน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินงานการศึกษาวิจัย สร้างสรรค์องค์ความรู้เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการฝึกอาชีพและประสบการณ์การทำงาน โดยได้จัดแปลบทสรุปรายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง การเรียนรู้ตลอดชีวิต : การประเมินการเรียนรู้จากประสบการณ์ และดำเนินการวิจัยเอกสารเรื่อง การปฏิรูปการเรียนรู้ : การเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์ของต่างประเทศ รวมทั้งจัดทำโครงการรับรองประสบการณ์จากการทำงานของแรงงานไทย เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งได้กำหนดแผนการดำเนินงานไว้ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 กุมภาพันธ์ – กันยายน 2545 เป็นการเตรียมการจัดตั้ง ศูนย์กลางประสานงานการรับรองประสบการณ์จากการทำงานของแรงงานไทย เตรียมโครงการนำร่อง และ ติดตามผลโครงการระยะที่ 1 เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี

ระยะที่ 2 ตุลาคม 2545 – กันยายน 2546 เป็นการดำเนินงานโครงการนำร่อง โดยการวิจัยและพัฒนาหารูปแบบการจัดตั้งศูนย์กลางประสานงานฯ ติดตามและสรุปผลโครงการระยะที่ 1 และ 2 เพื่อนำเสนอคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี และจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการแห่งชาติต่อไป

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนทั้งในและต่างประเทศหลายเรื่อง ได้แก่ การยอมรับความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัย : แนวคิดและแนวทางของต่างประเทศ รายงานการวิจัยการประเมินเพื่อการยอมรับความรู้และประสบการณ์ โดยนำร่องใน 10 จังหวัด และขยายผล 30 จังหวัด และประกาศใช้ทั่วประเทศเมื่อภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 นอกจากนี้ ได้จัดทำรายงานการประเมินเพื่อการยอมรับความรู้และประสบการณ์ : แบบสะสมผลการประเมิน และได้้นำแนวคิดที่ได้จากการวิจัยของต่างประเทศมาปรับใช้ในการดำเนินงานการเทียบโอนแล้ว

3) การนำนโยบายหรือแผนไปสู่การปฏิบัติ

- หน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการดำเนินงานการเทียบโอนผลการศึกษา ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ได้แก่

- กรมวิชาการ ดำเนินการเทียบความรู้ เทียบชั้นการศึกษา เทียบโอนผลการเรียน และเทียบระดับการศึกษา รวมทั้งจัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการเทียบความรู้จากโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย

- กรมการศาสนา ดำเนินการเทียบโอน 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน มีการเทียบโอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 3 ระดับ คือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีทั้งการเทียบระดับ การเทียบหมวดวิชา การเทียบจากประสบการณ์ อาชีพที่มีหลักฐานมาแสดง การเทียบจากผลงานด้านอาชีพ และการประเมินเพื่อการยอมรับความรู้และประสบการณ์

- กรมอาชีวศึกษา มีการเทียบโอน 2 ระดับ คือ หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นและหลักสูตรอื่นที่มีลักษณะเดียวกันแต่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น และ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายของกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2530 ซึ่งขอเทียบโอนได้ทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพ

- กรมศิลปากร ได้จัดทำกรอบแนวทางการปฏิบัติงานการเทียบระดับการศึกษา ซึ่งมี 2 รูปแบบ คือ จากการศึกษาในระบบที่ไม่แบ่งระดับเทียบกับการศึกษาในระบบ และจากการศึกษาตามอัธยาศัยเทียบกับการศึกษาในระบบ และได้จัดทำกรอบแนวทางการปฏิบัติงานการเทียบโอนผลการเรียนรู้ ซึ่งมี 3 รูปแบบ คือ จากการศึกษาในระบบสู่การศึกษาในระบบ จากการศึกษาในระบบสู่การศึกษาในระบบ และจากการศึกษาตามอัธยาศัยสู่การศึกษาในระบบ

นอกจากนี้ กรมพลศึกษา และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล รวมทั้งสถาบันราชภัฏ ก็ได้มีการดำเนินงานด้านการเทียบโอนผลการศึกษาด้วยเช่นกัน

สำหรับการดำเนินงานของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาทุกแห่ง ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีระเบียบ/ข้อบังคับ/ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบรายวิชาและโอนหน่วยกิตระหว่างสถาบันการศึกษา และระหว่างคณะ/สาขาวิชาในสถาบันเดียวกันชัดเจนและคล้ายคลึงกัน

กล่าวโดยสรุป การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาทุกสถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและกระทรวงศึกษาธิการเป็นการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษาในระบบ โดยแต่ละสถาบันจะมีระเบียบ ข้อ

บังคับ และหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานเป็นของตนเอง (แต่ละสถานศึกษามีพระราชบัญญัติการดำเนินงานเป็นของตนเอง) แต่ส่วนใหญ่จะมีลักษณะคล้ายกัน คือ ประกอบด้วย เนื้อหาสาระของรายวิชาที่เทียบเท่ากัน จำนวนหน่วยกิตสูงสุดที่รับเทียบโอน ระดับคะแนนขั้นต่ำที่รับเทียบโอน จำนวนหน่วยกิตหรือจำนวนเวลาที่ต้องศึกษาต่อในสถาบันที่เทียบโอน การนำหรือห้ามนำระดับคะแนนที่รับโอนมารวมในการคำนวณคะแนนเฉลี่ยสะสม เป็นต้น

ในด้านการเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเข้าสู่การศึกษาในระบบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือมีระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการศึกษาปริญญาบัณฑิต หลักสูตรอุตสาหกรรมบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม (โครงการพิเศษ) พ.ศ. 2538 แต่ในทางปฏิบัติ นับตั้งแต่ประกาศใช้ระเบียบดังกล่าว ไม่มีนักศึกษาผู้ใดขอเทียบความรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการดำเนินงานก่อนประกาศใช้ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สำหรับมหาวิทยาลัยเปิด เช่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปัจจุบันได้รับเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้วย โดยได้ออกข้อบังคับมหาวิทยาลัยว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียนรู้ในการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2542 ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย โดยวิธีการเสนอผลการเรียนรู้ให้คณะกรรมการประจำคณะวิชาที่จะรับเข้าศึกษาพิจารณาเป็นรายกรณี เช่น เพิ่มสะสมผลงาน จัดทำรายงาน สอบสัมภาษณ์ รวมทั้งตรวจสอบแหล่งงาน เป็นต้น ในกรณีพิเศษให้อธิการบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการที่ปรึกษาของสภามหาวิทยาลัยมีอำนาจพิจารณาได้ตามที่เห็นสมควร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ดำเนินการเทียบระดับการศึกษาเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี โดยเทียบระดับผู้ที่จบหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่าให้เท่ากับผู้จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีหลักเกณฑ์ว่าจะต้องมีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีอายุ 25 ปีบริบูรณ์ ส่วนการเทียบระดับและเทียบโอนผลการเรียนจากการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยังไม่มีการประกาศหลักเกณฑ์อย่างชัดเจน แต่ในทางปฏิบัติ ก็เปิดโอกาสให้นักศึกษามาขอรับเทียบโอนเป็นรายกรณี โดยผ่านความเห็นชอบของสภา

มหาวิทยาลัย ที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยได้เทียบประสบการณ์ผู้ที่ไม่จบมัธยมศึกษาตอนปลายแต่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเข้าศึกษาแล้ว 5 คน

(1.2) การวิเคราะห์ความก้าวหน้า

1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย

เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานเทียบโอนผลการศึกษาโดยสรุปแล้ว พบว่า มีความก้าวหน้าปานกลาง เนื่องจากถึงแม้ว่าจะมีการจัดทำร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้ง ร่างระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการศึกษาทั้ง 2 ฉบับ ในเวลาต่อมา แต่โดยที่ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้ต้องมีการประกาศใช้กฎกระทรวงดังกล่าวภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2543 แต่จนถึงขณะนี้ ยังไม่มีการประกาศใช้กฎหมายทั้ง 2 ฉบับนี้แต่อย่างใด

นอกจากนี้ กฎ/ระเบียบกระทรวงดังกล่าวข้างต้น จะต้องคำนึงถึงแนวคิดในการเทียบโอนผลการศึกษา การเทียบโอนเป็นการเชื่อมโยงการศึกษาทั้ง 3 ระบบและทำให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นเรื่องของการเทียบคนตามความพร้อม จึงต้องมุ่งเน้นความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณธรรม รวมทั้งให้สามารถปฏิบัติในชีวิตจริงได้ นอกจากนี้ ต้องมีเกณฑ์มาตรฐานที่หลากหลาย มีการจัดระบบการประเมินที่ชัดเจน เป็นธรรม และสามารถถ่ายโอนได้

จากการพิจารณาสาระสำคัญของร่างกฎกระทรวง และร่างระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น กับบทบัญญัติ เจตนารมณ์ และแนวคิดในการเทียบโอนผลการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกันหลายประการ กล่าวคือ (ร่าง) กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. กำหนดไว้ว่า ผู้เรียนอาจนำผลการเรียน ความรู้ และประสบการณ์จากการศึกษานอกระบบที่จัดเป็นหลักสูตรเฉพาะหรือหลักสูตรฝึกอบรมและการศึกษาตามอัธยาศัยไปเทียบระดับกับการศึกษาในระบบ หรือการศึกษานอกระบบที่มีการแบ่งระดับได้ ทั้งนี้ ในการเทียบระดับนั้น กำหนดให้มีองค์คณะบุคคลในรูปคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน ดังนั้น แม้ว่าจะยังไม่มีมีการประกาศใช้กฎ/ระเบียบกระทรวง แต่หน่วยปฏิบัติและสถานศึกษาก็ได้

ดำเนินงานเทียบโอนโดยยึดกฎ/ระเบียบเดิมนับตั้งแต่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535

สำหรับการเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการฝึกอาชีพและประสบการณ์การทำงาน พบว่ามีการดำเนินงานตามภารกิจของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่กำหนดกฎ/ระเบียบให้มีการเทียบจากประสบการณ์อาชีพที่มีหลักฐานมาแสดง และการเทียบจากผลงานด้านอาชีพ และการประเมินเพื่อการยอมรับความรู้และประสบการณ์

ส่วนในระดับอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยได้ออกประกาศ 2 ฉบับ ได้แก่ ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญา และประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ พ.ศ. 2545 ซึ่งประกาศทั้ง 2 ฉบับ เป็นการเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการกำหนดหลักเกณฑ์ กระบวนการ และวิธีการปฏิบัติที่จะทำให้การเทียบโอนผลการเรียนเป็นไปอย่างยุติธรรม เชื่อถือ และตรวจสอบได้ โดยอยู่ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน และยังคงรักษาไว้ซึ่งคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการ

2) การกำหนดนโยบายและแผน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินงานศึกษาวิจัย สร้างสรรค์องค์ความรู้เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบและจากการฝึกอาชีพและประสบการณ์การทำงาน ซึ่งได้นำแนวคิดที่ได้จากการวิจัยไปสู่การปฏิบัติแล้ว สำหรับโครงการรับรองประสบการณ์จากการทำงานของแรงงานไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการนำร่องและทำยที่สุดจะนำผลที่ได้ไปจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการแห่งชาติต่อไป ในภาพรวมจึงนับว่ามีความก้าวหน้าปานกลาง

3) การนำนโยบายหรือแผนไปสู่การปฏิบัติ

การดำเนินงานการเทียบโอนผลการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาของหน่วยงานและสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย แม้จะเป็นการดำเนินงานโดยยึดระเบียบเดิม แต่ก็ไม่ขัดกับเจตนารมณ์ของพ.ร.บ.การศึกษา พ.ศ. 2542 จึงถือว่ามีมีความก้าวหน้าปานกลาง

2) ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินงานด้านการเทียบโอนผลการศึกษิตตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ โดยสรุปแล้วพบว่าส่วนใหญ่เป็นการจัดทำกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งยังไม่สามารถประกาศใช้ได้ การปรับปรุง/ระเบียบกระทรวงบางประการให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่จะให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน รวมทั้งต้องรอให้มีการประกาศใช้ พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการก่อน

นอกจากนี้ พบว่า การจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษายังคงเน้นผู้เรียนในระบบการศึกษา ซึ่งมีเพียง 16 ล้านคน มากกว่าผู้เรียนนอกระบบการศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มประชากรขนาดใหญ่ อีกทั้งด้านหลักสูตร ยังขาดความเชื่อมโยงทำให้ไม่สามารถเทียบโอนได้ง่าย เช่น การเทียบโอนความรู้นักรรรมกับวุฒิสายสามัญ

3) ข้อเสนอแนะ

ควรเร่งประกาศใช้กฎกระทรวงและระเบียบเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการศึกษิตโดยเร็ว เพื่อรองรับความต้องการของประชากรส่วนใหญ่ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามเจตนารมณ์ของพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ ให้มีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องระบบการเทียบโอนและสนใจใฝ่เรียนรู้

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินงานการเทียบโอนมีประสิทธิภาพและสะดวกมากขึ้น ควรคำนึงถึงเรื่องต่อไปนี้

- **หลักสูตร** ควรกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามสาระของหลักสูตร โดยให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกัน
- **หน่วยงานที่ให้การรับรอง** เช่น การจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ควรให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษาที่จะ

ให้การรับรององค์กรหรือสถานประกอบการในการจัดการศึกษา
และมาขอเทียบโอน

- ผู้ประเมิน ได้แก่ โรงเรียน ผู้สอนในแต่ละรายวิชา

ทั้งนี้ หน่วยปฏิบัติที่ดำเนินการเทียบโอนควรมีมาตรฐานเดียวกันที่

เป็นมาตรฐานกลาง

**ความก้าวหน้าการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**

ระดับความก้าวหน้า

1 = ไม่ก้าวหน้า

2 = ก้าวหน้าน้อย

3 = ก้าวหน้าปานกลาง

4 = ก้าวหน้ามาก

ประเด็นการประเมิน	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	1	2	3	4	
หมวด 3 ระบบการศึกษา					
ประเด็นที่ 1 การปฏิรูประบบการศึกษา (ม.16, 17 และ 20)					
1.1 การขยายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี					
1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย - การจัดทำ (ร่าง) พ.ร.บ.การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.				✓	- สภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบในหลักการแล้ว (ต้องเสร็จภายในวันที่ 11 ต.ค. 45)
- การจัดทำกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุเพื่อเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ				✓	- ประกาศใช้แล้ว
1.2 การปฏิรูประบบอุดมศึกษา					
1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย - การประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา			✓		- จัดทำร่างกฎหมาย 5 ฉบับ อยู่ระหว่างพิจารณาทางกฎหมาย
2) การกำหนดนโยบายและแผน - การกำหนดแนวทางการปฏิรูประบบอุดมศึกษา			✓		- วิจัยและจัดทำข้อเสนอแนวนโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเสร็จแล้ว
3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ - การจัดตั้งสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา			✓		- มีการดำเนินโครงการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้หลักการอิสลาม

ประเด็นการประเมิน	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	1	2	3	4	
<p>1.3 การปฏิรูประบบอาชีวศึกษา</p> <p>1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำ (ร่าง) พ.ร.บ.การอาชีวศึกษา พ.ศ. <p>2) การกำหนดนโยบายและแผน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา <p>3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ - การจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน - การจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพ 			<p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p> <p>✓</p>		<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมนำเสนอคณะรัฐมนตรี - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการวิจัยและพัฒนานโยบายฯ - มีการดำเนินโครงการหลายโครงการ - จัดตั้งวิทยาลัยชุมชนแล้ว 10 แห่ง - ดำเนินโครงการร่วมกับต่างประเทศและนำร่องแล้ว
<p>ประเด็นที่ 2 การส่งเสริมการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย</p> <p>2.1 การจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาต่างๆ</p> <p>1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำ (ร่าง) กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานประกอบการ - (ร่าง) กฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาโดยครอบครัว <p>2) การกำหนดนโยบายและแผน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน 		<p>✓</p> <p>✓</p>		<ul style="list-style-type: none"> - อยู่ระหว่างปรับปรุงแก้ไขตามมติ กกศ. และเตรียมนำเสนอ กรม. - อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะทำงานว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว - จัดทำนโยบายและแผนเด็กปฐมวัย และแผนปฏิบัติการปฐมวัยและพื้นฐาน 	

ประเด็นการประเมิน	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	1	2	3	4	
<p>- การจัดทำมาตรฐานสถานรับเลี้ยงเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี</p> <p>3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ</p> <p>- การจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาต่างๆ (3-5 ปี)</p> <p>2.2 การจัดการศึกษาเฉพาะทาง</p> <p>1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย</p> <p>- การจัดทำ (ร่าง) กฎกระทรวงว่าด้วยการศึกษาเฉพาะทางตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542</p> <p>2) การกำหนดนโยบายและแผน</p> <p>- การกำหนดนโยบายและแผนการจัดอุดมศึกษาเฉพาะทาง</p> <p>- ทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำร่างเกณฑ์การจัดตั้งและลักษณะสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง เพื่อกำหนดหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางให้ชัดเจน แตกต่างจากสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป</p> <p>3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ</p> <p>- หน่วยงานที่จัดการศึกษาเฉพาะทาง กำหนดแนวทางการดำเนินงานของตน สอดคล้องกับกฎกระทรวงฯ</p>			✓		<p>- สถานศึกษานำมาตรฐานไปใช้แล้ว แต่ยังคงขาดการติดตามประเมินผล</p> <p>- หน่วยงานต่างๆ สามารถจัดการศึกษาตอบสนองกลุ่มเป้าหมายได้</p> <p>- คณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการแล้ว</p> <p>- อยู่ในขั้นเตรียมการดำเนินโครงการพัฒนานโยบายและแผนการจัดการอุดมศึกษาเฉพาะทาง</p> <p>- อยู่ระหว่างพิจารณาร่างเกณฑ์ฯ</p> <p>- หน่วยงานส่วนใหญ่อยู่ระหว่างเตรียมการโดยมี 2 หน่วยงาน ได้เริ่มดำเนินการแล้ว จากทั้งหมด 9 แห่ง</p>

ประเด็นการประเมิน	ระดับความก้าวหน้า				หมายเหตุ
	1	2	3	4	
<p>ประเด็นที่ 3 การเทียบโอนผลการศึกษา (ม.15, 16)</p> <p>1) การดำเนินงานด้านกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐานและกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย - การประกาศใช้ประกาศทบวงฯ เรื่อง ชื่อนำหน้าเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญา และประกาศทบวงฯ เรื่อง หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ พ.ศ. 2545 <p>2) การกำหนดนโยบายและแผน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การวิจัย พัฒนาการองค์ความรู้เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการศึกษา - มีโครงการ/แผนงาน เพื่อดำเนินการให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการฝึกอาชีพและประสบการณ์ <p>3) การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หน่วยปฏิบัติดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนรู้ 			✓	✓	<ul style="list-style-type: none"> - อยู่ระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรี ประกาศใช้แล้ว - ได้นำแนวคิดที่ได้จากการวิจัยของต่างประเทศมา กำหนดกรอบแนวคิดการเทียบโอนผลการศึกษา - นำร่องแล้ว - หน่วยปฏิบัติและสถานศึกษาได้ดำเนินงานเทียบโอนโดยยึดกฎ/ระเบียบเดิมนับตั้งแต่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2535

บทที่ 4

สรุป ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

การปฏิรูประบบการศึกษาเป็นการดำเนินงานตามสารบัญญัติของหมวด 3 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งจะต้องดำเนินการเพื่อให้มีการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งให้มีการเทียบโอนผลการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบ ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตของประชาชน รวมทั้งให้สอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาในมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ ที่บัญญัติให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ

การติดตามและประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาในหมวด 3 นี้ จึงแบ่งออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

ประเด็นที่ 1 การปฏิรูประบบการศึกษา

ประเด็นที่ 2 การส่งเสริมการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีลักษณะ
หลากหลาย

ประเด็นที่ 3 การเทียบโอนผลการศึกษา

4.1 สรุปผลการประเมินความก้าวหน้า

จากการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษามาครบรอบ 3 ปีหลังประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีการดำเนินงานและผลการดำเนินงานในหมวด 3 ว่าด้วยระบบการศึกษาในประเด็นต่างๆ ข้างต้น สรุปได้ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การปฏิรูประบบการศึกษา

1.1 การขยายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ตามบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดว่าจะต้องขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี ให้สอดคล้องกับมาตรา 17 ภายใน 5 ปีนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีผลบังคับใช้คือ ภายในวันที่ 11 ตุลาคม 2545 ดังนั้น จึงได้มีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการแล้ว ส่วนกฎกระทรวงว่าด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุ เพื่อเข้ารับการศึกษาภาคบังคับได้ประกาศใช้แล้วเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2545 การดำเนินงานในประเด็นนี้จึงนับว่ามีความก้าวหน้ามาก

1.2 การปฏิรูประบบอุดมศึกษา เพื่อให้มีระบบอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 16 และมาตรา 19 จะต้องมีการแบ่งระดับและการแบ่งประเภทสถาบันอุดมศึกษาให้ชัดเจน โดยการปรับปรุงหรือตรากฎหมายเกี่ยวกับสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขณะนี้ได้มีร่างพระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ แล้ว 5 ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติสถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติเหล่านี้เป็นการกำหนดภารกิจการจัดการศึกษาของแต่ละสถาบันให้สอดคล้องกับระดับและประเภทของการอุดมศึกษา ซึ่งยังอยู่ในกระบวนการพิจารณาตามขั้นตอนต่างๆ ทางกฎหมาย

ส่วนในการกำหนดนโยบายและแผน ได้มีงานศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำนโยบายหลายเรื่อง รวมทั้งโครงการวิจัยเพื่อกำหนดแผนที่ตั้งสถาบันอุดมศึกษา (University Mapping) ที่ได้เสนอกรอบแนวทางการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาที่เหมาะสม และเชื่อมต่อการกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างเป็นธรรม ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยและได้ประชาพิจารณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว และเตรียมประสานกับหน่วยปฏิบัติในการจัดทำแผนแม่บทต่อไป

สำหรับการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ ได้มีการดำเนินโครงการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้หลักการอิสลามในจังหวัดนราธิวาส แต่อยู่ในระยะเริ่มต้นการดำเนินงาน ดังนั้น การปฏิรูประบบอุดมศึกษาในภาพรวมจึงนับว่ามีความก้าวหน้าปานกลาง

1.3 การปฏิรูประบบอาชีวศึกษา จะต้องมีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาภายในวันที่ 20 สิงหาคม 2545 และดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายการอาชีวศึกษา รวมทั้งให้มีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน และสถานประกอบ

การ และการดำเนินงานอื่นๆ ที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 20 ซึ่งได้มีการจัดทำร่างพ.ร.บ.อาชีวศึกษา พ.ศ. เสร็จ เรียบร้อยแล้ว และนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาทางกฎหมาย โดยได้ผ่านขั้นตอนการ พิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 4 แล้วเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2545 และเตรียมนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ส่วนการกำหนดนโยบายและแผนการอาชีวศึกษา ได้มีการดำเนิน โครงการวิจัยและพัฒนานโยบายการอาชีวศึกษา (พ.ศ. 2545 – 2549) ของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรมอาชีวศึกษาได้กำหนดนโยบายการอาชีว ศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ในการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาค รัฐและเอกชน ได้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรา 20 ของพระราชบัญญัติ ดังกล่าวหลายโครงการ โดยเฉพาะโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของกรมอาชีว ศึกษาซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ที่ได้มี การดำเนินงานอย่างกว้างขวาง โดยมีสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการกว่า 3,000 แห่ง

นอกจากนี้ ได้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับร่างพ.ร.บ.อาชีวศึกษา พ.ศ. คือ โครงการวิทยาลัยชุมชน ซึ่งได้นำร่องใน 10 จังหวัดที่ขาดแคลนสถาบัน อุดมศึกษา และได้รับนักศึกษาในปีการศึกษา 2545 ขณะนี้มีผลการดำเนินงานของ โครงการนำร่องแล้ว ส่วนการจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพนั้น สกศ. โดยคณะกรรมการ นโยบายและมาตรฐานการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ ดำเนินโครงการความ ร่วมมือกับต่างประเทศในการกำหนดคุณวุฒิวิชาชีพ โดยได้ดำเนินการนำร่องกับ 3 ประเทศ คือ อังกฤษ ออสเตรเลีย และฝรั่งเศส

จากผลการดำเนินงานทั้ง 3 ด้าน จึงสรุปความก้าวหน้าในภาพรวมได้ว่า การปฏิรูประบบอาชีวศึกษามีความก้าวหน้าระดับปานกลาง

ประเด็นที่ 2 การส่งเสริมการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มี ลักษณะหลากหลาย

2.1 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถาน ศึกษาที่มีลักษณะหลากหลายตามมาตรา 18 จะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงาน

ภาครัฐจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย และส่งเสริมให้ภาคเอกชนหรือหน่วยงานอื่นๆ อาทิ ครอบครัวยุคใหม่ และองค์กรมหาชน และสถาบันสังคมอื่นๆ จัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งได้มีการจัดทำร่างกฎกระทรวงแล้ว 2 ฉบับ คือ ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานประกอบการ รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ พ.ศ. และกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. แต่ยังไม่มีการประกาศใช้เป็นกฎหมาย จึงนับว่ามีความก้าวหน้าน้อย

ส่วนการกำหนดนโยบายและแผนมีความก้าวหน้ามาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดทำนโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) แผนปฏิบัติการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และแผนปฏิบัติการการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542 ซึ่งจะนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป เนื่องจากขณะนี้ได้ข้อยุติเรื่องค่าใช้จ่ายการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว

ในด้านการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ มีความก้าวหน้าในระดับปานกลางค่อนข้างมาก เนื่องจากได้มีการจัดทำมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และหน่วยงานที่จัดการศึกษาปฐมวัย อายุต่ำกว่า 3 ปี ได้นำไปใช้ในการดำเนินงานแล้ว แต่ยังขาดการติดตามประเมินผล ส่วนการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาต่างๆ (3-5 ปี) นั้น หน่วยงานต่างๆ สามารถจัดการศึกษาตอบสนองของกลุ่มเป้าหมายได้มากถึงร้อยละ 95.75

2.2 การจัดการศึกษาเฉพาะทาง เป็นการดำเนินงานตาม มาตรา 21 ที่กำหนดให้กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยจะต้องมีการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขต่างๆ ในการจัดการศึกษาเฉพาะทางที่สอดคล้องกับนโยบาย และแผนการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีระบบประกันคุณภาพ นอกจากนี้ เพื่อให้มีเอกภาพในเชิงนโยบายจะต้องมีนโยบายและแผนการจัดการอุดมศึกษาเฉพาะทางระดับชาติ และหน่วยงานที่จัดการศึกษาเฉพาะทางจะต้องมีนโยบายและแผนการดำเนินการจัดการศึกษาเฉพาะทางที่สอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยการศึกษาเฉพาะทาง ซึ่งการ

ดำเนินงานตามกรอบแนวทางดังกล่าวข้างต้น ในภาพรวม นับว่ามีความก้าวหน้าปานกลาง กล่าวคือ ได้มีการจัดทำร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเฉพาะทาง ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการของร่างกฎกระทรวงฯ แล้ว เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2545

สำหรับการกำหนดนโยบายและแผน นอกจากจะยึดถือแนวทางตามร่างกฎกระทรวงฯ เป็นกรอบนโยบายกว้างๆ แล้ว สกศ. ยังได้จัดทำโครงการพัฒนานโยบายและแผนการจัดการอุดมศึกษาเฉพาะทาง โดยอยู่ในขั้นเตรียมการ ในด้านการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ ทบวงมหาวิทยาลัยโดยคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัยกำลังพิจารณาร่างเกณฑ์การจัดตั้งและลักษณะสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางส่วนใหญ่กำลังเตรียมการเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานของสถาบันให้สอดคล้องกับร่างกฎกระทรวงดังกล่าว

ประเด็นที่ 3 การเทียบโอนผลการศึกษา

มาตรา 15 บัญญัติให้การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และมาตรา 16 บัญญัติให้การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยให้ดำเนินการออกกฎกระทรวงให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ตามมาตรา 72 ในบทเฉพาะกาล คือ ภายใน 20 สิงหาคม 2543 ผลการดำเนินงานโดยสรุป พบว่า ได้มีการจัดทำร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐานและกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งร่างระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินเทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต่ำกว่าปริญญา พ.ศ. และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการเทียบโอนผลการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา พ.ศ. เสร็จเรียบร้อยแล้ว และอยู่ระหว่างนำเสนอคณะรัฐมนตรี จึงมีความก้าวหน้าระดับปานกลาง

อย่างไรก็ตาม ทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดทำประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง ชื่อนำเกี่ยวกับแนวปฏิบัติที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญา และ ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง หลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญา เข้าสู่การศึกษาในระบบ พ.ศ. 2545 ซึ่งขณะนี้ ได้ประกาศใช้แล้วทั้ง 2 ฉบับ

ในด้านการกำหนดนโยบายและแผน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินงานศึกษาวิจัย สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการเทียบโอนผลการเรียนรู้จากการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ รวมทั้งจากการฝึกอาชีพและประสบการณ์การทำงาน ซึ่งได้นำข้อมูลที่ได้จัดทำเป็นกรอบแนวคิดการเทียบโอนผลการศึกษาดำเนินการตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนำไปสู่การปฏิบัติแล้ว

นอกจากนี้ สกศ. ได้ดำเนินโครงการรับรองประสบการณ์จากการทำงาน ของแรงงานไทย โดยนำร่องในจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดลำปาง และจะนำผลที่ได้ไปจัดทำแผนปฏิบัติการแห่งชาติต่อไป ส่วนในทางปฏิบัติ สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย ได้ดำเนินงานโดยยึดระเบียบเดิม ซึ่งไม่ขัดกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4.2 ปัญหาและอุปสรรค

การปฏิรูประบบการศึกษาตามหมวด 3 ซึ่งมีการดำเนินงานทั้งด้านการจัดทำกฎหมาย การกำหนดนโยบายและแผน การนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ ยังคงมีปัญหาคืออุปสรรคบางประการ สรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาการดำเนินงานด้านกฎหมาย

การดำเนินงานปฏิรูประบบการศึกษา ส่วนใหญ่เป็นการจัดทำกฎระเบียบต่างๆ ซึ่งจากจำนวนกฎหมายทั้งหมดที่ได้จัดทำตามบทบัญญัติในหมวด 3 แล้วทั้งสิ้น 13 ฉบับ มีเพียงกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุ เพื่อเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ได้ประกาศใช้แล้ว ส่วนกฎหมายฉบับอื่นๆ อีก 12 ฉบับ ยังมีความล่าช้าในกระบวนการพิจารณาทางกฎหมาย โดยเฉพาะการจัดทำกฎหมายเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว องค์กรชุมชน และสถาบันสังคมอื่นๆ กล่าวคือ ได้มีการจัดทำร่างกฎกระทรวงเพียง 2 ฉบับ คือ ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานประกอบการรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ พ.ศ. และร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยครอบครัว พ.ศ. แต่ยังไม่มีการประกาศใช้

การดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามกรอบเวลาที่กำหนด คือ การประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (มาตรา 15) ซึ่งจะต้องประกาศใช้ภายใน 1 ปี หลังจากพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ มีผลบังคับใช้ แต่จนถึงบัดนี้ยังไม่มีการประกาศใช้แต่อย่างใด

4.2.2 ปัญหาในด้านการกำหนดนโยบายและแผน

ส่วนใหญ่หน่วยงานทางการศึกษาหลายหน่วยงานได้กำหนดนโยบายและแผนเพื่อการปฏิบัติภารกิจของตนเอง โดยยึดถือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบนโยบายกว้างๆ ในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ในบางประเด็นจำเป็นต้องมีนโยบายเพื่อเป็นกรอบและแนวทางที่ชัดเจนและมีเอกภาพในการดำเนินงาน อาทิ นโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูประบบอุดมศึกษาเพื่อให้มีการแบ่งประเภทและระดับของสถาบันอุดมศึกษาที่ชัดเจน ซึ่งยังคงดำเนินการได้เพียงการจัดทำข้อเสนอแนวทางการแบ่งระดับและประเภทของสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น ส่วนการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการอุดมศึกษาเฉพาะทางที่ยังคงอยู่ในขั้นเตรียมการ ทำให้ยังไม่มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนเช่นกัน และที่ยังไม่มีการดำเนินการคือ การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาแบบศูนย์การเรียนรู้โดยบุคคล ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถาบันอื่นๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติและส่งเสริมการจัดการศึกษาในรูปแบบดังกล่าวอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม

4.2.3 ปัญหาในด้านการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติ

ในประเด็นนี้ที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่คือ การจัดการศึกษาเฉพาะทาง โดยมีความก้าวหน้าในการนำนโยบายและแผนไปสู่การปฏิบัติค่อนข้างน้อย

กล่าวคือ หน่วยงานที่จัดการศึกษาเฉพาะทางส่วนใหญ่อยู่ระหว่างเตรียมการ โดยมีเพียง 2 หน่วยงาน คือ สถาบันพระบรมราชชนก และโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ที่ได้เริ่มดำเนินการระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานของตนเองแล้ว

4.3 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การปฏิรูประบบการศึกษาสามารถดำเนินการได้ตามกรอบเวลาที่กำหนด มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม มีเอกภาพในเชิงนโยบาย หลากหลายในการปฏิบัติ และให้เกิดการเทียบโอนการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบ จึงควรให้ความสำคัญกับการประกาศใช้กฎหมายโดยเร็ว โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ควรเร่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมมือกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. ให้แล้วเสร็จเพื่อให้สามารถประกาศใช้ได้โดยเร็ว

2) ควรเร่งรัดการดำเนินงานตามขั้นตอนของกฎหมายเกี่ยวกับ (ร่าง) พระราชบัญญัติของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 5 ฉบับ รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบของรัฐ เพื่อเอื้อให้การอุดมศึกษามีระบบที่ชัดเจนตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ที่กำหนดให้การศึกษาในระบบมี 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยให้การศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา

3) ควรเร่งดำเนินการเพื่อให้มีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษา ซึ่งจะช่วยให้การปฏิรูปการอาชีวศึกษาดำเนินการได้ทันทีเมื่อเข้าสู่การบริหารตามโครงสร้างใหม่

4) ควรเร่งผลักดันให้มีการประกาศใช้กฎหมายเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว รวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเฉพาะทาง เพื่อสนองตอบเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการให้สังคมทุกส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มีลักษณะหลากหลาย

5) ควรเร่งประกาศใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้กฎกระทรวงและระเบียบเกี่ยวกับการเทียบโอนผลการศึกษามีผลบังคับโดยเร็ว ทั้งนี้ เพื่อรองรับความต้องการของประชากรส่วนใหญ่ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

บรรณานุกรม

- การศึกษานอกโรงเรียน กรม. (ร่าง) ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการ
ประเมินเทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับต่ำกว่า
ปริญญาในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา พ.ศ.
กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรม. กรอบแนวคิดการเทียบโอนผลการศึกษาตาม
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2544.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. (ร่าง) กฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่ง
ระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. (ร่าง) กฎกระทรวง
ว่าด้วยการแบ่งระดับและการเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการ
ศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2544.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. การวิเคราะห์ความสอดคล้องของร่าง
ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกับพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
2544.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. เอกสารประกอบการประชุมคณะ
กรรมการการศึกษาแห่งชาติ เรื่อง ร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการศึกษา
เฉพาะทางตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2544.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. (ร่าง) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา
พ.ศ. 2545.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 . 2542.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. รายงานการประชุมวิชาการ การจัด
การศึกษาโดยครอบครัวกับการรับจดทะเบียนของโรงเรียน. 2545.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. สรุปสาระสำคัญแนวทางการปฏิรูป
การศึกษาระดับอุดมศึกษา. 2544.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. รายงานการประชุม เรื่อง การปฏิรูป
การศึกษา วันพฤหัสบดีที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2545 ณ ดิگสันติไมตรี
ทำเนียบรัฐบาล. 2545.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. เอกสารสรุปการดำเนินการปฏิรูป
การศึกษาเสนอ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี. 2545.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. รายงานการประชุมคณะอนุกรรมการ
อำนวยการโครงการรับรองประสบการณ์จากการทำงานของแรงงานไทย.
2545.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. (ร่าง) โครงการจัดตั้งสถาบันอุดม
ศึกษาโดยใช้หลักการอิสลาม จ.นราธิวาส. 2545.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงาน. รายงานสภาพการกระจายของ
สถาบันอุดมศึกษาและแนวทางการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในอนาคต.
2545.

คณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงาน. บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพ.ร.บ.
การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2544.

ทบวงมหาวิทยาลัย. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่อง หลักเกณฑ์การเทียบโอน
ผลการเรียนระดับปริญญาเข้าสู่การศึกษาในระบบ พ.ศ. 2545. 2545.

ทบวงมหาวิทยาลัย. ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย ช้อแนะนำเกี่ยวกับแนวปฏิบัติ
ที่ดีในการเทียบโอนผลการเรียนระดับปริญญา. 2545.

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน. กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ. เอกสารประกอบ
การศึกษาพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.

ศึกษาธิการ กระทรวง. (ร่าง) พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2545.

รายชื่อคณะทำงานติดตามประเมินผลการดำเนินงาน
ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

หมวด 3 ระบบการศึกษา

1. ดร.เจี๊ยงจันทร์ จงสถิตอยู่	ที่ปรึกษา
2. ดร.นงราม เศรษฐพานิช	ที่ปรึกษา
3. รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ	ที่ปรึกษา
4. ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน	ที่ปรึกษา
5. นางสุรางค์ โปธ์ พฤกษ์วงศ์	ประธาน
6. นางสุทธศรี วงษ์สมาน	
7. นางทิพย์สุดา สุขเมธเสนีย์	
8. นางสาวเพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง	
9. ดร.มรกต ศรีสุข	
10.ร.ท.หญิงวันทนี ไทยเที่ยง	เลขานุการ
11. นางวิไลลักษณ์ ผดุงกิตติมาลย์	ผู้ช่วยเลขานุการ
12. นางสาววิภาสรินทร์ ประพันธ์ศิริ	ผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมพิจารณาร่างรายงาน
สรุปผลการติดตามการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา
หมวด 3 ระบบการศึกษา

วันศุกร์ที่ 12 กรกฎาคม 2545 เวลา 9.00 – 12.00 น. ณ ห้องกำแหง พลาญกูร
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ผู้เข้าประชุม

1. ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน

ประธาน

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

2. นางสุรางค์ โพธิ์พฤษาวงศ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

3. นางนิตยา ทองรัมย์

ผู้แทนสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

4. นางกฤตยา สุนทรเกศ

ผู้แทนกรมพลศึกษา

5. นางสาวพิณ ตันศิริ

ผู้แทนสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

6. นางศุทธิณี งามเขตต์

ผู้แทนกรมการศึกษานอกโรงเรียน

7. นางสาวสุพัตรา ไหวรบพ

ผู้แทนกรมการศึกษานอกโรงเรียน

8. นายบุญเชิด กิตติธรางกูร

ผู้แทนกรมการศาสนา

9. นางสุมนา จรรย์สมบูรณ์

ผู้แทนมหาวิทยาลัยรามคำแหง

10. นางสุภัทร กิจเวช

ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการกรม กระทรวงศึกษาธิการ

11. นางพรปรีชา ศักदनัย

ผู้แทนศูนย์ปฏิบัติการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

12 นายอธิปไตย โฟแดง

ผู้แทนกรมอาชีวศึกษา

13. นายอวยชัย อินทร์นาค

ผู้แทนสำนักบริหารการศึกษากลาง

14. นางอรุณศรี ละอองแก้ว

นักวิชาการศึกษา 8 ว. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

คณะทำงาน

1. ร.ท.หญิงวันทนี ไทยเที่ยง
2. นางสาววิไลลักษณ์ ผดุงกิตติมาลย์
3. นางสาววิภาสรินทร์ ประพันธ์ศิริ

รายชื่อคณะผู้ดำเนินการจัดทำรายงาน

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ดร.เจือจันทร์ จงสถิตอยู่

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา

ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและวางแผนการจัดการศึกษา

ดร.รุ่งเรือง สุชาภิรมย์

ผู้เชี่ยวชาญด้านประเมินผลการศึกษา

นางสุรางค์ โพธิ์พฤษาวงศ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัยการศึกษา

ดร.จิรพรรณ ปุณเกษม

ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผนการจัดการศึกษา

ผู้อำนวยการจัดทำรายงาน

ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน

ผู้จัดทำรายงาน

ร.ท.หญิงวันทนีย์ ไทยเที่ยง

นางสาววิไลลักษณ์ ผดุงกิตติมาลัย

นางสาววิภัสนรินทร์ ประพันธ์ศิริ